

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Γ' Γενικού Λυκείου
Γενικής Παιδείας

Μ. Δευτέρα 2 Απριλίου 2018 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο δοκιμογράφος αναπτύσσει την προβληματική του αναφορικά με τον περιορισμό της ελευθερίας στην κοινωνία της αφθονίας. Εισαγωγικά, θεωρεί την ελευθερία ασκητική έννοια και, συνεπώς, ασύμβατη με την υλιστική κοινωνία, όπου ο άνθρωπος γίνεται υποχείριο όσων του παρέχουν την τρυφή. Υποστηρίζει ότι είναι αδύνατη η εξωτερική ελευθερία χωρίς την εσωτερική και πως ο σύγχρονος άνθρωπος πλανάται, πιστεύοντας ότι, μπορώντας να αγοράσει οτιδήποτε, καθίσταται ελεύθερος, ενώ το κόστος που πληρώνει είναι η ίδια του η ελευθερία. Στην πραγματικότητα, ο καταναλωτισμός τον καθιστά νωθρό, πειθήνιο όργανο της εξουσίας, την οποία δεν αμφισβητεί πια, καθώς του εξασφαλίζει την καλοπέραση. Διαπιστώνει, λοιπόν, ότι, ενώ κάποτε οι εξουσιαστές καταπίεζαν τον άνθρωπο, τώρα τον αγοράζουν, αφήνοντας ζωντανή την ψευδαίσθηση της ελευθερίας του. Έτσι, στο δίλημμα ελευθερία ή πρόοδος, δίνει ως απάντηση τον περιορισμό των αναγκών, που υπόσχεται περισσότερη ελευθερία και αξιοπρέπεια.

ΘΕΜΑ Β

Β1. α. Σωστό β. Λάθος γ. Σωστό δ. Σωστό ε. Σωστό

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

B2. α)

- Το βάρος τότε μετατοπίζεται από την **απαίτηση** για ελευθερία στην αξίωση για ηδονή.
- Στην ανισοζυγία ωστόσο αντίτιμου – παροχής βρίσκει καταφυγή και τρυπώνει ο δαίμονας της **υποδούλωσης**.
- Εκείνο που μας αγοράζει με τη μέθοδο της αφθονίας, το κάνει, για να μας έχει πελατεία του μόνιμη, **υπάκουη** ...
- Διαγράφεται έτσι για τον άνθρωπο ένα μέλλον **μυστηριώδες**.
- ... θα φανεί αν η ιδέα της ελευθερίας ήταν αίτημα **αυθεντικό** ή αυταπάτη.

β) **σχετικώς** = απολύτως

αισθητό = ανεπαίσθητο

οπισθοδρομικό = προοδευτικό

αυστηροί = επιεικείς

παραδέχομαι = αρνούμαι

B3. α) Από την τεχνολογία, παραγωγικό μηχανισμό του καταναλωτισμού, σπλίζεται το χέρι του αφέντη, όχι του δούλου.

β) Από τους καλοθρεμμένους υπηκόους της Κίρκης ποτέ δεν θα αμφισβητηθεί η εξουσίας της, γιατί δεν βολεύονται (από αυτό).

B4. Η 2^η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Αρχικά, ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τη μέθοδο των **παραδειγμάτων**. Προκειμένου να πείσει ότι ο κόσμος πλανάται, πιστεύοντας ότι μπορεί να υπάρξει εξωτερική ελευθερία χωρίς εσωτερική, καθώς η εξωτερική «αγοράζεται», παραθέτει ένα παράδειγμα στο απόσπασμα: «Ένα παράδειγμα ... ελευθερίας.» Ενδεικτική από μορφικής άποψης είναι η χρήση της διαρθρωτικής λέξης «παράδειγμα». Παράλληλα, χρησιμοποιεί και τη μέθοδο της **αιτιολόγησης** στο χωρίο: «Δημιουργείται ... εξανδραποδισμού.» Αιτιολογεί την ψευδαίσθηση της ελευθερίας με την αιτιολογική πρόταση που ακολουθεί. Χαρακτηριστική εδώ είναι η χρήση της διαρθρωτικής λέξης «επειδή».

B5. α) Ο Άγγελος Τερζάκης με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου καθιστά πιο οικείο και άμεσο το λόγο του. Προσδίδει, μάλιστα, και καθολικότητα στο

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

μήνυμά του, αφού μας αφορά όλους. Το σημαντικότερο, όμως, είναι ότι θέτει και τον εαυτό του συμμετοχο στο πρόβλημα, ταυτίζεται με τους αναγνώστες. Έτσι, παρουσιάζεται κι ο ίδιος ως θύμα του εξουσιαστικού συστήματος μέσω του καταναλωτισμού και της αφθονίας. Εξαγοράζεται κι αυτός, γίνεται, όπως και οι αναγνώστες, πειθήνιος πελάτης. Με αυτό τον τρόπο δεν αποστασιοποιείται και δεν υποτιμά – προσβάλλει τους αναγνώστες, με αποτέλεσμα να τους καθιστά πιο δεκτικούς και ο λόγος του να κερδίζει σε πειστικότητα.

β) Τα δύο αυτά ερωτήματα του συγγραφέα αναμφίβολα καθιστούν πιο ζωντανό το λόγο του, προσδίδουν αμεσότητα, χαρίζουν υφολογική ποικιλία. Παράλληλα, αναδύεται η αίσθηση του διαλόγου με τον αναγνώστη, ο οποίος καθίσταται πια ενεργός, αφού κεντρίζεται το ενδιαφέρον του και – τρόπον τινά – αφυπνίζεται. Πιο συγκεκριμένα όμως, το α' ερώτημα επιτονίζει την αδυναμία άλλης επιλογής («πώς αλλιώς»), δίνοντας έμφαση στο αυτονόητο της απάντησης. Μάλιστα, με τη χρήση του β' ενικού προσώπου («ξεφύγεις») μοιάζει να απευθύνεται προσωπικά στον αναγνώστη. Τέλος, το β' ερώτημα, πέραν του προβληματισμού που εγείρει, ως καταληκτικό συντελεί στην ομαλή μετάβαση στην επόμενη παράγραφο, όπου και απαντάται. Συνεπώς, έχει και δομικό ρόλο.

ΘΕΜΑ Γ

Γ. Παραγωγή κειμένου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαπητοί συμμαθητές, σεβαστοί διδάσκαλοι

Η αλλοτριωτική στον άνθρωπο επίδραση του καταναλωτισμού χαρακτηρίζει την πλειονότητα των πολιτών στις κοινωνίες της Δύσης. Δράττομαι, λοιπόν, της ευκαιρίας που μου δίνεται σήμερα να καταστήσω φανερή αυτή την επίδραση, εστιάζοντας στον περιορισμό της ελευθερίας του σημερινού ανθρώπου, που βιώνει τη ζωή του μέσα στο σύννεφο της ευμάρειας και της απόλαυσης των υλικών αγαθών, δίχως να συνειδητοποιεί ότι η τρυφή δεν συνάδει με την ελευθερία. Θεωρώ, όμως, και υποχρέωσή μου να προσπαθήσω να προσεγγίσω τους τρόπους με τους οποίους ως

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

άτομα θα καταφέρουμε να αντισταθούμε στους καταναλωτικούς πειρασμούς. Ας πάρουμε, όμως, τα πράγματα με τη σειρά.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Z1: Ο περιορισμός της ελευθερίας στα πλαίσια της υλιστικής - καταναλωτικής κοινωνίας

- Χαρακτηριστικό του καταναλωτικού συστήματος είναι (με τη βοήθεια των μηχανισμών της εμπορικής προπαγάνδας) ο πολλαπλασιασμός αναγκών - κατά το πλείστον πλασματικών - που συναρτώνται, μάλιστα, στη συνείδηση του καταναλωτή με την ευτυχία.

Η ανάγκη, όμως, αποτελεί δέσμευση - εξάρτηση, άρα ανελευθερία. Πολύ περισσότερο αν δεν μπορεί να καλυφθεί, οπότε ο άνθρωπος αισθάνεται ψυχολογικά προλετάριος. Δημιουργείται η ψευδαίσθηση πως η ευτυχία του ανθρώπου εξαρτάται, σχεδόν αποκλειστικά, από την ικανοποίηση των αναγκών αυτών, που, λόγω του πλασματικού τους χαρακτήρα, συνεχώς αυξάνονται. Η διαδικασία αυτή οδηγεί, τελικά, στην πνευματική και ψυχική υποδούλωση του ανθρώπου, επειδή άλλοι και όχι ο ίδιος κρίνουν και αποφασίζουν για τις ανάγκες του, του υποβάλλουν τη θέλησή τους, του υπαγορεύουν στόχους και επιδιώξεις, τον υποκαθιστούν και τον αιχμαλωτίζουν με τεχνητές ανάγκες.

- Υπερεργασία, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες → ελαχιστοποίηση ελεύθερου χρόνου.
- Σπατάλη για την κάλυψη των αδιάλειπτα αυξανόμενων αναγκών → στην ουσία πρόκειται για περιορισμό της οικονομικής ελευθερίας, αφού προκαλείται οικονομική αφαιμάξη του ανθρώπου που καταναλώνει αφειδώς.
- Άγχος για την απόκτηση των υλικών αγαθών, αγωνία για τη διατήρησή τους, φόβος μη χαθούν ... εμμονή → περιορισμός της ψυχικής ελευθερίας του.
- Ο άνθρωπος γίνεται πειθήνιο όργανο της εξουσίας που του εξασφαλίζει την τρυφή → δεν αμφισβητεί, δεν ελέγχει την εξουσία, ξεπουλάει έτσι την πολιτική ελευθερία του.

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- Έρμαιο της διαφήμισης, του συρμού, των καταναλωτικών προτύπων → μαζοποιείται, καθίσταται θύμα του κομφορμισμού, χάνει την ατομικότητα, τα στοιχεία της προσωπικής του ταυτότητας, χάνει την ελευθερία του.

Μεταβατική παράγραφος

Αν, λοιπόν, η καταναλωτική μανία του ανθρώπου τον καθιστά ανελεύθερο, εξαρτημένο ον, αν αλυσοδένει το πνεύμα αλλά και το σώμα του, τότε καθίσταται αδήριτη η ανάγκη να συλλογιστούμε πώς θα μπορέσουμε να σπάσουμε αυτά τα δεσμά, πώς θα αγνοήσουμε τις σειρήνες του καταναλωτισμού, που οδηγούν στον εξανδραποδισμό μας.

Z₂: Τι πρέπει να κάνει ο άνθρωπος, ώστε να απεγκλωβιστεί από την καταναλωτική του μανία και να ζήσει πιο ελεύθερος;

- Να στραφεί στην καλλιέργεια του εσωτερικού του κόσμου, ώστε να αποκτήσει παιδεία, ελεύθερο πνεύμα, ωριμότητα, να αυξήσει τις γνώσεις του, να διευρύνει τους ορίζοντές του, να σφυρηλατήσει μια ισχυρή προσωπικότητα.
- Θα επαναπροσδιορίσει τις αξίες του, θα αποκτήσει νέα φιλοσοφία ζωής.
- Θα μάθει να ιεραρχεί τις ανάγκες του.
- Θα υιοθετήσει ως αξίες της ζωής του την πνευματικότητα, τη σύναψη υγιών σχέσεων, τα συλλογικά οράματα και ιδανικά.
- Παράλληλα, καλλιεργώντας τον προβληματισμό του και οξύνοντας την κριτική του σκέψη, θα μπορέσει να αντισταθεί στα καταναλωτικά πρότυπα, αντιλαμβανόμενος, μάλιστα, την ψευδαίσθηση ελευθερίας που χαρίζουν τα υλικά αγαθά.
- Θα περιορίσει τις ανάγκες του, θα ζήσει πιο λιτά.
- Θα συμμετέχει στα κοινά → υιοθέτηση υψηλών ιδανικών και κοινωνικών οραμάτων και, συνακόλουθα, υποβιβασμός των υλικών αγαθών στην προσήκουσα θέση.

ΑΡΑ: Από τον καταναλωτισμό θα περάσει στην κατανάλωση και θα επεκτείνει τα όρια της ελευθερίας του.

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αγαπητό ακροατήριο

Η καταναλωτική κοινωνία είναι η ιδανικότερη μορφή κοινωνίας, αρκεί να καταναλώνεις, δίχως να αυτοκαταναλώνεσαι, έγραφε ο Νίκος Δήμου. Δυστυχώς, στις σύγχρονες αστικές κοινωνίες ο άνθρωπος αυτοκαταναλώνεται, καθώς από την κατανάλωση μετέβη στην υπερκατανάλωση, καθιστώντας τον εαυτό του άθυρμα της τρυφής και όσων του την υπόσχονται. Η ελευθερία, όμως, είναι ασκητική έννοια. Το αποτέλεσμα, λοιπόν, ήταν να απολέσει την ελευθερία του, βιώνοντας μονάχα πια την ψευδαίσθησή της. Απαιτείται, συνεπώς, ισχυρή πνευματική και ψυχική πανοπλία, για να περιορίσουμε τις ανάγκες μας και να ανακτήσουμε την ελευθερία μας. Χωρίς την πανοπλία αυτή θα είναι ανέφικτο να γευτούμε το αγαθό της ελευθερίας ξανά...

Σας ευχαριστώ